

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆԵՒԱՅ

ቃህገሁቱ ሁሉ ሲሆኑ ይህን ሁሉ ለሀገራችን ስለሚገባ ማድረግ ይገባል።

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂՈՐԻԼ 1863

698

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ • 6 ԱՊՐԵԼ

Հնչումստանը վերջապես յաջողեցաւ իւր քաղաք-
նայեց համեմատ արժանաւոր թագաւոր մի գահելու
շնորհելու Սեփիւն թրիտանիոյ կառավարութեան ։ Ա-
յնքին ղազալին ժողովը՝ իւր մէջէն երեք պատգա-
մաւոր ընտրեց , որ Հելլենացի ժողովրդեան կողմէն
հանձնարարչի մայրաքաղաքը՝ Կոստան Կրքէնհակ
երթան և Հելլենացոյ արքայական պալատ մատու-
ցանեն վեհափառ Գեորգ Առաջին թագաւորին ։
Դնարեալ պատգամաւորներն են նախ՝ ծովապետ
Կանարիս , որ 150 քուէ ունեցաւ և երկրորդ՝ քիւր-
թի . Այլիմիս , որ 120 քուէ ունեցաւ . և երրորդ՝
քիւր Տ . Դրիվաս . որուն քուէից թիւր 112 էր ։

Այդպիսի կառավարությունը երկու պատերազմական շրջանում Հելլենացոց նորընտիր թագաւորին հաւմանաց ներքե դրաւ փոխադրելու համար զՆորին Վահափառութիւնը՝ ի Բերէսս փրահամայն կը պատուրաստուի իւր խոստումը կատարել՝ Յօնիական եօթը կղզիները յանձնելով Յունաստանի ։

Լ՛նդդեական և Գաղղեական լրագրութիւնները խնդակից կըլլան ։ Յունաստանի , որ բարեբաղդու թիւն ունեցաւ իսկաւ արժանաւոր թագաւոր մի գտնելու որպիսի է Տանիմաբքի Գեորգ իշխանը ։ Լ՛ոստոնի Դաշէլ օրագիրը կըսէ թէ Հելենացիները աշնայիսի թաղաւոր մի ունեցան , որ անգլիական տէրութեանը Հէտ միեւնոյն մօտ և Հաստատուն կապակցութեամբք միաւորեալ է , ինչպէս որ միաւորեալ է նոյնինքն Ալֆրէտ իշխանը ։

Ռուսաց տեղութիւնը ևս պաշտօնական կերպիւ իմաց տուաւ Հելլենական կառավարութեանը , թէ օգոտափառ Աղէքսանդր կայսրը իւր կատարեալ Հաճութիւնը տուած է Տանիմաքքայի Կէորզ իշխանին ընտրութեանը : Կը Հաստատեն թէ այս իշխանին ,

起起氣，起起和起起起起氣，起。

ᐱ ᑭ ᓂ ᕈ ᖃ ᕐ ᕐ

Գիմադրական յայտարարութեանց տարւոյն Յարութեան Թ. Յովանեանց միջոցաւ քուէք 681 եւ 682 Արշալոյս օրագրի, ընդդէմ յայտարարել տնտրակի մերոյ, որ ընդ ինքեան պարտեանկէր գուղիդ անցանցից եւ զգրաւոր ապացոյցութիւնս վաւերական ժողովոյ մերագնեից քաղաքիս (Մակաբայտ) 1861 Դեկտեմբերի 8, ընդդէմ ապօրինաւոր գնացից հոգեւորականաց մերոց Զուղայու եւ տեղւոյս :

(Շարունակաբերին :)(1)

Աւսյն զխաղարձութիւն Հեղինակին թէ՛ ,«Լիժն ստուգիւ Հարստահարեալ իցեր Զուշայ ի կառավարու թենէ սրբազան Աւսնայրդին իւրոյ և կամսէր Մարտիրոսի , միթէ՛ յայն սասիճան հոգ մեռելոյ ցանեալ կայր ի վերայ հասարակութեան , զի մ'չ որ ի նոցանէ լոզոր բառնայր կամ զճիկ հանէր ի խնդրի օգնականութեան ևայլն»:

Աղալուծիւն մտաց հեղինակին, ընդ որ և զարմանալի փաստ իրօտանցն զարհուրեցուցանէ և զմիտս մեր, թէ զիսորդ մտացեալ զրազումն, մտացաւ և զազաղակս քղերգոցս մերադէմէց Բեթաւիւ 1857 տակն ընդդէմ անասորագիր թղթորդայն զկառավարութենէ վանայ զձ միայն տպագրեալ տետրաւորեն ի Կաղիթիս, այլ և միջոցաւ Արշալոյս քաղրի, որոյ արձանգէքն յղորտս Հայոց ոչ նուազեալ, որչափ և զինի զանգատանք և զբարեհամբաւ Արդարեանց քաղարիս, և ունայ այլոյ առ ընտանիս և բարեկամս իւրեանց . թողունք անմիջապէս

(1)Տես լրագրոյս 693—694—695—696և697 քիւերը :

այսինքն Հելենացուց նորընտիր թաղաւորին քայլը խաղվաթ իշխանուհին՝ որ 16 տարեկան է, այս օրերս նշանուեր է Սուսաց աէրութեան թաղաժառանգ Կիկոլդայոս Սեծ-Վիքսին, այսինքն Լիզեքմանդր կայսեր մեծ արդւոյն հետ, որ գրեթէ հասակակից է իւր նշանաւորին :

Եթե այս լուրը ստուգուելու ըլլայ, յայնժամ ոչ շատ հեռուոր սպադայի մը մէջ, Յունաստանի թաղաւորին մէկ քոյրը (իւտաիոյ կայսրուհիի պիտի ըլլայ), մէկ քոյրը Մեծին Բրիտանիոյ թագուհիի պիտի ըլլայ, իւր հայրը Տանիմարքայի թաղաւորական ավտոը պիտի նստի, որուն պիտի յաջորդէ իւր մօծ եղբայրը, և իւր քրոջ՝ այսինքն Լնդոնի սպառնի թագուհւոյն տալը, որ Վիկթորիա թագուհւոյն գումարն է, Բրուսիոյ թագուհիի պիտի ըլլայ : Հետեւեալ Հելլենացիները պիտի կրնան իրաւամբ պարծիլ թէ վեհապետական առաջին կարգի խնամուածիւններով պատուեալ թաղաւոր մի ունին :

Այսու ամենայնիւ զարիզի ժառանգալ քէ՛ն հէպա
օրազիրը հեգնական կերպիւ մի կըսէ . «Կըբջապէս
Վիտնէսիոսը իւր փնտրած մարդը՝ դատաւ , այսինքն
հօնանստանի նորընտիր թաղաւորը . սակայն քիչ
մը ծաղիկհասակ է , և այս պատճառաւ փոխանորդ
դական խորհրդոյ մի կարօտուծիւն ունի : Բաց յայս-
մանէ , շատ հեռաւոր տեղէ կուգայ և ձիւններուն
մէջէն ռւ բեւեռին մօտէն հեռանալով պիտի թաղա-
ւորէ լաւրօպայի հարաւային թերակղզւոյն մէջ : Ա՛ր-
ջապէս և առանց մանրամասն քննութիւններ ընե-
լու , նոթընտիր թաղաւորը զրեթէ նոյնչափ զեր-
մանացի է որչափ որ ()թան նախորդ թաղաւորը՝ ռ-
բուն յանցանք մի համարուած էր զերմանական ազ-
գայնութիւնը 'ի կողմանէ հեղեհացի ժողովրդեան :
Սակայն թաց 'ի փոքրիկ այս անտեղութիւններէ , հա-
զուաղիւս բազդաւորութեամբ մի ամենքը կընդունին
զինքը և կերեւի թէ ինքն ալ զամենքը կընդունին

գեղերկաց պատմությանից դեռսան, թողումը գրություն տեղի Գրիգոր քահանայի, թողումը գրաւոր վկայութիւն տեղի Աղլուսի և տեղի Աղլուսարտի առ հաստատութիւն գրաւորումն ի նորին տեղի Գրիգորի . թողումը նաև գրաւորութիւն ունայ, որոյ նիւթ տակաւին ոչ յառնեալ, յարգեմը գհանայ երկուց օգտաւարաւ և շահախնդիր հեղինակոյ, վեհայի և աներկուց, առնայ լրիւ թերահաւատութեան, և շտեմը բնաւ թէ սա սուտ և նա կեղծ, գրութիւնը սորին և նորին հաստալի, բանը սորին և նորին քննախնդրութեամբ, ապա ուրեմն և երկու հակայեցն երկիւղիւ և ինքնագովութեամբ . զայսմանն թողումը նոյնպէս խմանալ նոյս, սրոյ խորհուրդ և խղճ չէ մոճոտեալ ախտիւ անհաւաթութեան . եթէ ոչ, մեք ըստ մեզում խղճի և հաստալ հոմեղեալ կամը և ապացոյցանեմը քաջկարեմը թէ բնաւ քսայտրելի ո՛չ Առաջնորդէն, այլ ի փակցէ և յաներկուց ծագեալ, և անուամբ նորին Առաջնորդի կնքեալ միւշտ : Բայց որ գարչլին է և արժանի հիացման, ցոյց վայր թայլուութիւն և խոնարճումն նորին վեհի ի հանայ և ի գործն նոյնին . յոր ներշնչ դառնումը յաւելուտաւ զոր երբեմն ասացեալ Առաջերկայուն յերկրորդ թողումն անդ, թէ ախտն, որ բրտաղան Առաջնորդն ո՛չ զնորին սրտով . սրաշտպանեայ և ո՛չ զարդիւնս սիրոյ և բարեկեանութեան իմայ յինքն՝ ծանեալ . այլ գերկալին յարգ ախտանայ գրհեայ յորոյ խորամանկ թէնամակայ . մնայ ուրեմն մինչ զգապի . թէ և արդէն հաւատամ քաջ զգայեայ :

Դեպքերից, որ զանազանությամբ աշխատողները
 լինում են (որպես ասեն ոմանք), թող զատողաբանական
 բարեկեցին. որոշ օրինակներ առաջատար եղևալ յոտս սրբ-
 աշխատատեղիս և այլն օրինակի մասնաձևեր զանազանությամբ

ատոյցով՝ ի ղատ ամենուն հետ ազգական է Ուստի քիչ տարուան մէջ պիտի պատահի որ Եւէզդ վեր - Հոյշմէյն - Ստեփանպօլսի Բլիքսպոլսի բարեբաղդ գերդաստանը մինեոյն ժամանակի մէջ իւր Հէքքը պիտի ունենայ թագաւորական անունները Սեմին Բրիտանիոյ , Տանիմարքայի , Բրուսիոյ Սուսիոյ և Յունաստանի : . . . Տ՛որ Աստուած՝ որ Հելլենացիները այս օրինակէն ուսանելով թէ այժմեան դարու մէջ իրջափ աւելի դիւրինէ իւր անթոռէն վար ձգել քան զտանել թալաւոր մի , տա՛ր Աստուած , կըսեմք , որ Հելլենացիները Պալաուացի () Թոնին հետ չունեցած համաձայնութիւննին , Տանիմարքայի Բէնորդին հետ ունենան :

Իսանքաշայրի կոմսութիւնը , որուն մէջ կը գտնուի Ս'անէհէթէն քաղաքը , մի ժամանակեայ ներքե կը հեծէ : Իսանքաշայրի բանտընեցուն անդործութիւնը յուսահատութեան մէջ ձգած է շատերը և փորձաշուտը ժողովրդոց համբերութեան առաքինութիւնը՝ որուն զեղեցիկ օրինակը մինչև ցայսօր զամենքը կը զարմացնէ , սկսաւ աներեւոյթ ըլլալ : Կարօտութիւնը վտանգաւոր կերպարանք մի առնելու վերայ է : Քանզի Ս'րէնիկ-Բալ օրացրութեան հրատարակածին նայելով՝ աւարումը , յափշտակութիւնը և ազմայոյց գործերը յաջորդեցին համբերութեանը և անդործութեանը որ մինչև ցայսօր կը տիրէին : Ս'եծ խնհմութի պէտք է այս չարեաց առաջքը փութով առնելու : Վասնզի կրնան շուտով տարածուիլ Ս'ինչև ցայսօր խողովութիւնը և անկարգութիւնները Լսթըն և Սթէլլիպրիճ քաղաքաց մէջ ամփոփեցան : Եթէ այս սահմաններէն դուրս չելեն , Լնդլիւան յոժարամտութեամբ պիտի մոռնայ և պիտի ներեկած չարեայը : Եւ այլ դժբաղդաբար անօթի ժողովրդեան կատաղութիւնը փոխադրական է և այս աղափայոյց գործոց օրինակը վտանգաւոր յոյժ կրնայ ըլլալ Իսանքաշայրի բոլոր կոմսութեան համար :

Հայ և և կամ զանց առնողայ զխաղ զերկիւղ սպառնալ-
կայ և և սպառնայ, նաև զհրամանս կալուկայից, ահա
ընթերցելիք զբոլորած հրամանադրոյ յառաջ վառեան ի
սրբազան Առաջնորդէ, նպատակաւ իշխանութեան ընդ-
զէմ սպառնի սգովն Անդիկայացոյ ընդ Պարսից(5), և և
իրաւուն հարցի, թէ բարւոք ցոյցանէլ զրութեանցն
զորք զբնէ ի Ջուղայոյ, ուստի կարծի ծագումն վնասուն:
այլ ի հետաւոր վայրց և ի Հնդկաստանն եկեալ թղթոց
զինչ տարակուսանա վնասու առ հրամանն կնքարիակ մա-
տուցանելոյ թղթեանց, քան կամք իմանալոյ զծածուկն
այլոյ (մինչ կարկատիցեն քեզ խմբ կամբարի կարկա-
տանա), վսյ ժամանակիս զառն բերմանց, ընդ սրս և
գտնապիւղ զտնանան քաղցրուն միւր :

Ի յայդի թէ՛ («Եւս ամենայնի գործողութեանցն Ի Կալւ
կաթա, Թուր սրբազան Առաջնորդի ՅԵՐԵԱՆԻ յիշա-
տակալն Ի վեր անդր, հասանէ Ի Կտրկաթա և մտանէ
Ի ձեռս Աւագ քահանայն(4) . տեսանէ նա թէ՛ հակա-
ռակ կտրճեաց իւրոց յուզեցաւ և ճարակեցաւ երկպա-
ռակութիւն և զժտութիւն Ի մէջ հասարակութեան(5),
և թէ՛ տառակ ևս ունին ընդարձակել՝ յորժամ իմաստց-

(5) Երրորդը՝ եթե որ ի Հայոց գրուերին ինչ գաղտ ի մեր տեսութեն առաքեսցէ ուր ուրեք եւ իցէ, եւ յայտ եկեալ բորոցն՝ իցէ ի նմին սխալութիւն ինչ բերեալամ ծանր, անձն այն ի ներքոյ անկանի պատուհասից դիւանին: Հինգերորդ՝ որ ինչ գրուերին յոր քաղաքաց եւ իցէ յանձն Հայոց՝ մինչ հասանիցի ի Ջուղայ, կերտիակ առմեզ մատուցի. զի տեղեկացեալ մեր իմաստիցն այնր՝ անառն իւրում դարձուցուր:

(4) Յետ իբրեւ քսան առուրց ժամանման գրոյն ի Կալկաթա :

(5) Զարմանք մեծ է զի խոստովանի թե գիրն այն
բանձրացուցիչ էրկպառակութեան խմբին :

ներկէ ամեն բան . ուստի եթէ այսպիսի անհիմն գէշութիւնները 'ի կրկն շարժեալ ազգային լրագրաց մէջ և մանաւանդ օտար թերթի մը մէջ հրատարակել կուտամք , 'ի հարկէ այսպիսի հրատարակութիւնները ընդհանուր ազգին պատիւ չեն ընեն , այլ նախատինք կը բերեն :

Երբ արդեօք պիտի դադարին , զրա՞ծ եմք Աշխարհի Սարտի 9 թուոյն մէջ , երբ արդեօք պիտի դադարին այս բանականութիւնները , որոնք ազգասիրութեան և ազգային օգտից դիմակովը մասնաւոր կրկն և անձնական ատելութեանց ամօթալի կոխներն են , և անոնց փնտրելու ևս առաւել կը ծանրանան երբոր հրապարակական թերթի մը մէջ կը պատմուին , շատ անգամ անհիմն կամ չափազանց պարագաներով :

Ըրդ միթէ Աշխարհ յանցաւոր կը համարուի , բարեմաղթելով որ անձնական ատելութիւն և կիրքը վերջայ ազգային գործոց վերաբերեալ վիճարանութիւններէն և միթէ այսպէս զրուցելով ազգային պաշտօնատարաց խորհրդակցութիւնները և գործութիւնները չհրատարակուին ըսած կը լլամք . քաւ լիցի : Ինչո՞ւ Աշխարհ չնորճ ընէ մեզ վերստին կարգաւոր Աշխարհի 6955 բորդ թիւը , որուն մէջ զրա՞ծ եմք թէ ազգօգուտ լրագրի մը պարտքն է առաքինութիւնը գովել թէ մեծուն վերայ է եղեր և թէ պղտիկին վերայ . նմանապէս մոլութիւնը պարսաւել անաչառապէս , բայց քաղցրութեամբ և սիրով , զորօրինակ հայր մի իւր որդիքը և եղբայր մի իւր եղբայրը կը յանդիմանէ : Բայց ի՞նչ խտիւր , բարկութեամբ և անձնական պատուոյ դպչելով խօսելու ըլլայ , յայնժամ որ և է լրագրի և հանդիսի մը խորտնեղը և յորդորանքը անօգուտ կամ լաւ ևս է ասել , փաստ կար կը լլամ Ազգին :

Աշխարհ այս և ասոր նման ուրիշ ազգասիրական խորհրդածութիւնները , զորս ընդհանուր կերպիւ ըրած եմք , ի՞նչ պատճառաւ պարսաւ մի պիտի հասկցուն Աշխարհ ընթացքին համար և պաշտպանութիւն . Կ . Պօլսոյ ազգային վարչութեան համար :

Ահիմն կարծիք մըն է , զոր ունեցեր է մեր յարգոյ պաշտօնակիցը . քանզի ընդհանրապէս մեք լրագրոյ նախընթաց թուոյն մէջ մեղադրած եմք ազգային վարչութեան ընթացքը , որ Հոփսիմէ անուն չայ աղջկան կոյս կամ ապականեալ ըլլալու զգուշի նիւթին վրայօք պատահած կոխները երկարօրէն հրատարակել տուած էր ազգային լրագրի մը մէջ 'ի թափուցութիւն բարեփոխ հասարակութեան : Ուստի Աշխարհ մեծապէս կը սխալի , երբ կը կարծէ

կըլլայի . և միթէ լրագրակցի պահանջն ո՞չ ըստ մեծի մասին հպի ի սրբազան Առաջնորդն և ի կողմնական իւր ըստ ծանուցեալ գործոց , որք մինչ ցրեկ զԱւագերէցն ուղեւորուի . մեծաբնէն և այսոր ի խաչ հանել զնա ազգականն . ահա քեզ զազախար վճիտ , պարզ և մաքուր :

Ի հատուածն թէ «Առաջնորդն չէր հրատարակեալ զիմաստ նորին պաշտօնական գրութեանց ևսյն» , ի պատասխանի չտեսնէ թէ ամօթ մեծ այսչափ հոշակ ստոյստին , այլ ասեմք լինէր հուստալ պնդել , եթէ սրբազան Առաջնորդն զգրութիւնն ամբարակ տուաքիցի առ Աւագերէցն , և ոչ անմիակ ասանձինն անծառնօթ , որովք՝ որպէս ասացաւ ի վեր թէ ատօրին հոշակեալ խնամարկն , փնտց միայն անծանօթ անձին մանկանց . զոր թէ չտեսնէր այնպէս , տակաւին ոչ ճապարակ խնդրոյ ցոյս վաւր . այլ Աւագերէցն միայն կարգալով , և թէ արժան էր մին կամ միւս կերպ կատարուի , ընդ զանոյս անցեալ , համոզեց էր զամենայն ի գիրտ նախնին . բայց զխաւարութիւն հեղինակայն չէր խաղաղալրութիւն , ալ նկրտանք և ջանք վատարանութեամբ խղելով զսէր ժողովրդոց զաւր նման և լուծանելով զկապ պաշտպանողական սիրոյ նոյնն ի թիկնաց նորա և զըրեւ զնա կարողապէս . որպէս ո՞չ միայն և զանակ այնր զրոյ և ձե հետեւանայն իրաւարանն , այլ ևս արդի իմաստ գրութեան հեղինակին թէ , նա՞ այսինքն Աւագերէցն ունէր ի թիկնա իւր զսէր և զհաճութիւն ժողովրդոց և զազատութիւն օրինաց տեղոյն . որով հարկ էր միջոցն ամենաբաւական յոյժ , առ ի կարող լինելով ի զմէի հարկանիւ , և զինչ զօրեղազայն քան ըզհարս հնարից արկանեղ նոյն ի նոստ խաղովութիւն : Ահա քեզ ապացոյց իրաւանց , վա՛ն ասա իրաւանց զիւական :

Ս . Խ . Յ . Վ . Մ . Յ .
(վերջը յաջորդ բնով :

թէ մեք գուցէ կը մտածեմք որ «Իրաւունքը միշտ հզօրագունինն է» :

Այդ բանը մեր սահմանէն դուրս է . և Աշխարհ յարգոյ խմբագիրը ասիկա լաւ ըմբռնելով իւր մտքին մէջ , պէտք չէ որ իւր լրագրին թշնամեաց կարգը դասէ Աշխարհ . որուն խմբագիրը իւր բարեկամն է . թէպէտ և կրնայ և ազատ է իրմէ տարբեր կարծիք և զազախարներ ունենալ ազգային գործոց վրայօք :

Կոստանդնուպոլսոյ «Ռաթի» զազախարի լրագիրը , իւր թուոյն մէջ որ 'ի 27 Սարտի (8 Ապրիլ) , հետեւեալ կերպիւ կը ծանուցանէ Հայոց ազգային Սահմանադրութեան կայսերական հրովարտական վաւերանալը :

ՀԱՅՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՐԵՐԸ

Հատ անգամ բարեպաշտ հաւիթներ ունեցանք զովութեամբ յիշատակելու յառաջագիմնութեան ոգին որ կը արիւնէ Հայոց ազգին վերայ , իւր յարատեւ ջանքը՝ զոր 'ի գործ կը դնէ միշտ 'ի մասին բարոյական և խնայական զարգացման , յաջողութեամբ պըստիւնեցաւ այս օրերս :

Հայոց ազգային կանոնադրութիւնը կամ Սահմանադրութիւնը վաւերացաւ 'ի 'Երրորդի' Վեհափառութեան : Սուլթան Ապտուլ-Հալիմ խանը՝ իւր այս վեհաձեռնական շնորհիւ իրաւունք մի աւելի պիտի ստանայ Արքայի անհաճական համարմանը վերայ :

Ենթադրեալ երբեք օրը , Ասլի փաշան իւր պաշտօնը կանչեց զտեղակալ Պատրիարքը և զտասներկու անդամները Սահմանադրութեան զոր Բարձրագոյն 'Կուրը հաստատած էր քննելու համար զկանոնադրութիւնը : 'Երրորդի' Բարձրութիւնը յանձնեց անոնց այս կանոնադրութեան բնագիրը , վաւերացեալ կայսերական հաւանութեամբ , հրաւիրելով զնոսա իմացինէ ազգին կայսերական այս շնորհը և 'ի գործ դնել զկանոնադրութիւնը :

Հետեւեալ օրը , Պատրիարքը և Բարձրագոյն 'Կրան Սահմանադրութեան 'ի ներկայութեան ազգային ատժամանակեայ վարչութեան անդամոց , հաղորդեցին զկանոնադրութիւնը ազգային եօթը պատգամաւորաց , որ յառաջագոյն ընտրուած էին իրենց կարծիքը յայնաւելու համար այս հիմնական օրինադրութեան վերայ :

Այս ժողովոյն մէջ որ շուրջեցաւ որ ազգային ընդհանուր ժողով մի զուգարուի փութով . ուստի շաբաթ օրը Հայոց ազգին երեսփոխանները պատրիարքաւորանք զուգարուեցան , ուր նախ կայսերական հրամանագիրը և յետոյ ազգային կանոնադրութիւնը կարդացուեցաւ : Այս ընթացքով սատիկ ուրախութիւն պատճառեց ժողովոյն . որ իւր բոլոր անդամոց միտքն հաւանութեամբ վճռեց , որպէսզի շնորհակալութեան ուղեւձ մի ամենախոնարհաբար մատուցուի օգոստոսիս Սուլթանին :

Հետ այնքանի խորհրդակցեցան 'ի մասին գործադրութեան ազգային կանոնադրութեան , և այս բանին համար՝ զաղտնի քուէարկութեամբ մասնաժողով մի ընտրուեցաւ բաղկացեալ 'ի տասն անդամոց , որոց անուանքը հետեւեալներն են .

- Յարից տեաք ,
- Ալանեան Ստեփան-Պէյ ,
- Ալաթօն Մկրտիչ ,
- Սուրենեան Յօհաննէս ,
- Միսաքեան Վարդեան ,
- Մարկոսեան Գրիգոր ,
- Ալթուն Տիւրքի Էփէնտի ,
- Կեփուզեան Յովակիմ ,
- Միսհէնտեփեան Մարտիրոս ,
- Աշանեան Պողոս ,
- Գիսակ Սորոս-Պէյ :

Հայոց Սահմանադրութեան մէջ Բարձրագոյն 'Կրան ըրած փոփոխութիւնները ամենաթեթեւն են . և անոնց վրայօք պիտի խօսիմք մեր յաջորդ թուոց մէկուն մէջ :

Մեծին Բրիտանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին փոխանորդ միսոր Լայարտ մօտէն երկար ատենախօսութիւն մի ըրաւ ազգային երեսփոխանաց խորհրդանոցին մէջ , ու Արքայական Թուրքաստանի բնակիչները 'ի համար արկանեալ զրուցեց թէ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ 474,000 Սահմանական և 205,000 Հայ կան . իսկ նոյն մայրաքաղաքին մէջ զըստուած Յունները 130,000 հոգիէն աւելի չեն :

ՀԱՆԳԻՒՍ

ՏԵԱՌՆ ԹԱԳԻՍՏԻ Խ . ԱՎԵՏՈՒՄԵԱՆ

Վշտալի սրտիւ կը ծանուցանեմք , թէ Կալկաթայի հայկազուն պատուաւոր վաճառական Հուզայեցի արժանապարզ պարոն Թադէոս խաչիկ Ավետումեան , զինի երկարատեւ հիւանդութեան , ներկայ տարուոյս փետրուարի 12ին առ Աստուած փոխեցաւ յիշեալ մայրաքաղաքին մէջ 'ի հասակի զրեթէ 53 ամաց , անմիթար սոց մէջ թողնելով իւր ազնուական ընտանիքը , իւր հեռուոր և մերձաւոր բարեկամները :

Հանգուցեալը խոհեմ , առաքինի և ուսումնական անձ մի էր և հեղինակ ու թարգմանիչ բարոյական և պատմական ազգօգուտ զանազան մատենից : Աշխարհ ընթացողները արդէն զիտեն թէ լուսահոգի պարոն Ավետումեան , որ Օլիվեր Գօլգոթայի կոչուած անդղիներէն պատուական մատենին ևս թարգմանիչն էր , անորմէ 200 օրինակի չափ հաճեցաւ ձրիաբար բաժանել տալ հայազգի կարօտաւոր ուսումնասիրաց թուրքաստանի :

Առաքեալ Աշխարհ , որ ցաւալի սրտիւ կը պարտաւորի այսօր հրատարակել իւր վաղեմի ազնիւ բարեկամին տարածաւ մահը , երախտապարտ է ազգասիրական խնամոցը Հանգուցեալին . որ զրեթէ 'ի 20 ամաց հետէ մարդասիրաբար յանձնառու եղած էր յիշեալ թերթին գործակալութեանը 'ի Կալկաթայ :

Միմայն միթարութիւն այսպիսի ցաւալի կորստեան մի մէջ՝ Հանգուցեալոյ բարեյիշատակ հօրամոյն զաւակներն են . որոց մէջ երեւելի հանդիսացած է յարգոյ պարոն խաչիկ Թ . Ավետումեան :

Աշխարհ նախընթաց թուովը ծանուցինք թէ կայսերական հրամանաւ հինգ գործակալ որոշուեցան , որպէսզի տէրութեան ամեն նահանգները երթան և անձամբ քննելով ու իմանալով բնակչաց վիճակը , յատուկ տեղեկագրութեամբ մի ծանուցանեն զայն կայսերական կառավարութեանը :

Այս գործակալներէն կամ քննիչներէն իւրաքանչիւրը մէյ մէկ օգնական (մուսակին) պիտի ունենայ , երկու խորհրդոյ քարտուղար , երկու համարակալ , մէկ պաշտօնատար Վաքֆի կողմէն , մէկ պաշտօնատար Տէֆթերխանէի կողմէն , մէկ Խարապապետ 'ի քննութիւն ճանապարհաց , մէկ բժիշկ , մէկ զինուորական պաշտօնակալ և երկու չափուշ :

Ահա ասիկ յիշեալ հինգ քննիչներուն ամեն մէկին երթալու տեղուանքը .

Ահմետ-Վաքիֆ Էփէնտին պիտի երթայ 'Երկովսեղիս , Պրուսա , Բեօթլահա , Գառահիսար , Գոնեա , Գաղատիա , խարբերդ ևսյն :

Իրզա Էփէնտին պիտի երթայ 'Կարթանէ , Իզմիր , Ալան , Տիարպէքի , Հալեպ , Կարին և Կարպիզոն : Սուպի-Պէյ Սէլանիկ , Սահաթի , Իսքիւս , Իրիւպէ , Եանեա և Հքոտրա :

Իրիւս Էփէնտին՝ Վառնա , ու Սե Նոփուս և Գանուբի եղբրը զանուած քաղաքները :

Վերջապէս Զիւլա-Պէյ պիտի երթայ Պոսնիոյի և Հերսէի նահանգները :

Ինչպէս յիշած եմք լրագրոյս նախընթաց մէկ թուովը , Ռուսաց օգոստոսիս Աղէքսանդր կայսեր եղբայր Միխայիլ Մեծ-Կոնստնդնուպոլսոյ հանգաց ընդհանուր կառավարիչ կարգեցաւ 'Երրորդի կայսերական Բարձրութիւնը մօտէն իւր պաշտօնին պիտի երթայ . ուստի օգոստոսիս Սուլթանին հրամանացը համեմատ 'Կարպիզոնի կառավարիչ Լաֆին փաշային պատուէր գրուեցաւ , որ երթայ 'ի Տիւրքի շնորհաւորելու համար զ'Երրորդի Բարձրութիւնը :

Երեք զինուորական պաշտօնեայ , այսինքն Իրզա Պէյ , Ռուսա Պէյ և Իսայիք Պէյ Կ . Պօլսէն մեկնեցան 'Կարպիզոն երթալու . ուր ընկերակից պիտի ըլլան Լաֆին փաշային ճանապարհորդութեանը և 'ի գործ դնելու պաշտօնին :

